

reigers her en der in europa, 'van lauwersmeer tot puszta'.

Johan en Marry van Klinken.

Deze zomer bracht ons werk ons naar een instituut in Debrecen in oostelijk Hongarije. We reisden per auto en gebruikten vooral op de terugweg de kans om op ons gemak de Hongaarse Puszta en het Neusiedler Meer aan de Hongaars-Oostenrijkse grens te verkennen. De Puszta is een boeiend prairie-gebied, nogal droog en verziltend met tamelijk grote kuddes eigensoortige schapen, runderen en paarden. We maakten er een tocht per paard en wagen. Maar het volgende verhaal gaat over de enkele meren met uitgebreide rietvelden. Een paar kilometers ten Westen van Hortobagy vonden we op een stille avond twee ideale 'hochsitzen' met uitzicht over plassen en rietvelden. Spinnewebben vertelden dat ze in geruime tijd niet gebruikt waren.

De naam van de kwak is een klankna-bootsing. Die avond hoorden we het 'kwak' en 'kwok' van tien-twintig kanten uit het riet; heel gaaf en sonoor, met twee toonhoogtes. En onderwijl vlogen er andere van deze soort (ook jonge) heen en weer; soms in paren, soms individueel. Riet en plas zullen nog veel voor ons verborgen hebben gehouden, maar wat we zagen en hoorden was indrukwekkend. Om ons tot de Reigerachtigen (naast de genoemde kwak) te beperken: tientallen lepelaars, diverse purper reigers en blauwe reigers, eenmaal een woudaapje, even verderop ooievaars en aalscholvers. Tweemaal een (zelfde?) paar overvliegende ralreigers, diverse zilvereigers (grote en waarschijnlijk ook wel kleine). Alleen het woempen van een roerdomp hebben we niet gehoord, maar ook die zat er vast wel.

Hoe zit het met die reigers? Ze zijn stellig niet gelijkmatig over ons kontinent verdeeld. Behalve de blauwe reiger, zijn ze in onze provincie schaarse gasten. Tegen een flink eind ronddwalen zien ze echter niet op. De kaartjes in vogelgidsen tonen dat ze geduchte trekkers zijn die in verre landen overwinteren. Kijkt men in een meer gedetailleerd handboek

(1), dan blijkt dat hun verspreidingsgebied momenteel zeer versnipperd is. Vroeger zal dat nooit zo erg het geval geweest zijn, maar een rage om dameshoeden met witte veren te versieren bracht de witte reigers op de rand van uitsterven. In zomer- en wintergebieden werden en worden de levenskansen voor de anderen gedeceerd door waterregulaties, jacht, insecticiden, en biotoopvernietigingen. Alleen de hier verder niet genoemde koereiger schijnt het klaar te spelen om als enige reiger-soort het met de mens op een akkoordje te gooien (2).

Reigers in het werkboek:

"Vogels van Groningen" (3) en het "Avifauna/SOVON Werkboek" (4), waar door de medewerkers hard aan gewerkt wordt, tonen hoe schaars de reigerachtigen zijn in onze provincie. Tabel 1 geeft een uittreksel van de tot nu toe verzamelde gegevens over de jaren 1979-1985. Voor het Lauwersmeergebied, een soort natte Puszta in groningerland, hebben we de gegevens van SOVON en RIJP (5) nog eens apart vermeld. Voor watervogels is dit gebied 'nieuw en belangrijk', maar helaas ook 'nieuw en bedreigd'. Bij een ongestoorde ontwikkeling zou het ook van toenemend belang kunnen worden als een reiger-refugium.

De kaartjes geven als voorbeeld voor drie soorten het verspreide broedgebied aan. Voor de lepelaar konden we uit de literatuur (6) de trekroute achterhalen. En die loopt verrassend genoeg over Gibraltar. Onze lepelaars zullen, evenals de 'west-ooievaars', weinig contact hebben met die van Hongarije en Oostenrijk. Onze purperreigers overwinteren eveneens in West-Afrika (7) maar dat kan bij andere soorten anders uitpakken. We merken op dat onze provincie met de Lauwersmeer een randgebied vormt waar alle reigerachtigen bescherming verdienen. Ze zijn welkom!

Tabel 1: Reigers in de zomermaanden. Maandmaxima voor de maanden April tot Oktober volgens Avifauna/SOVON opgaven (1979-1985) voor de hele provincie en de daarin begrepen aantallen voor de Lauwersmeer. (4). C = 10-100, C* = ca. 100.

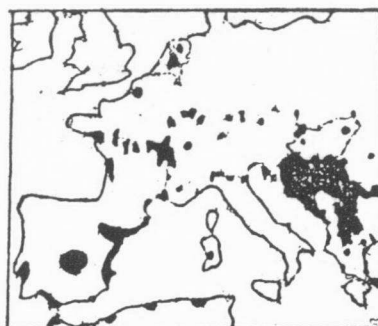
		AP	ME	JN	JL	AU	SE	OK	[BROEDPAREN] in Groningen: (voorlopig)
ROERDOMP	GRON	6	9	14	5	4	4	8	10-20
	LMEER	3	3	2			1	4	?
WOUDAAPJE	GRON	1	1	2					-
	LMEER			2					-
KWAK	GRON			1	1	1			-
RALREIGER	GRON								-
KL.Z.REIGER	GRON		1	5				1	-
	LMEER		1	2					-
GR.Z.REIGER				1					
PURP REIGER	GRON	3	1	1	1	7	6	4	-
	LMEER	2				3		1	-
BLAU REIGER	GRON	in alle atlasblokken							>500
	LMEER	fouragerend							enkele
IBIS	GRON							1	-
LEPELAAR	GRON	10	C	C	C	C*	C	7	5(1981)
	LMEER	4	C	C	C	C*	C	7	=5(1981)

Literatuur:

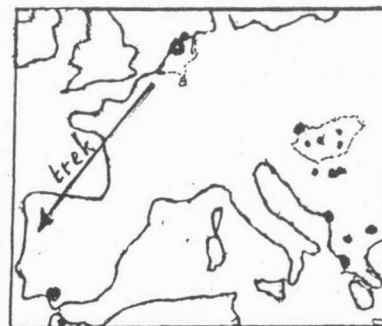
- (1) The birds of the Western Palearctic, Vol.I.
- (2) K.H. Voous, VOGELS 39 (mei/juni 1987).
- (3) E.J. Boekema, P.Glas, en J.B.Hulscher, 1983; Vogels van Groningen
- (4) Werkboek Avifauna/SOVON Groningen; In voorbereiding
- (5) D.Prop, Broedvogels v.d. Lauwersmeer; RIJP-rapport 1985-16 abw.
- (6) D.A. Bannerman en G.E. Lodge, The birds of the British Isles.
- (7) H. van der Kooij, Vogeljaar 31(4), 32(6), 35(2).

Kwak

Purperreiger

Lepelaar